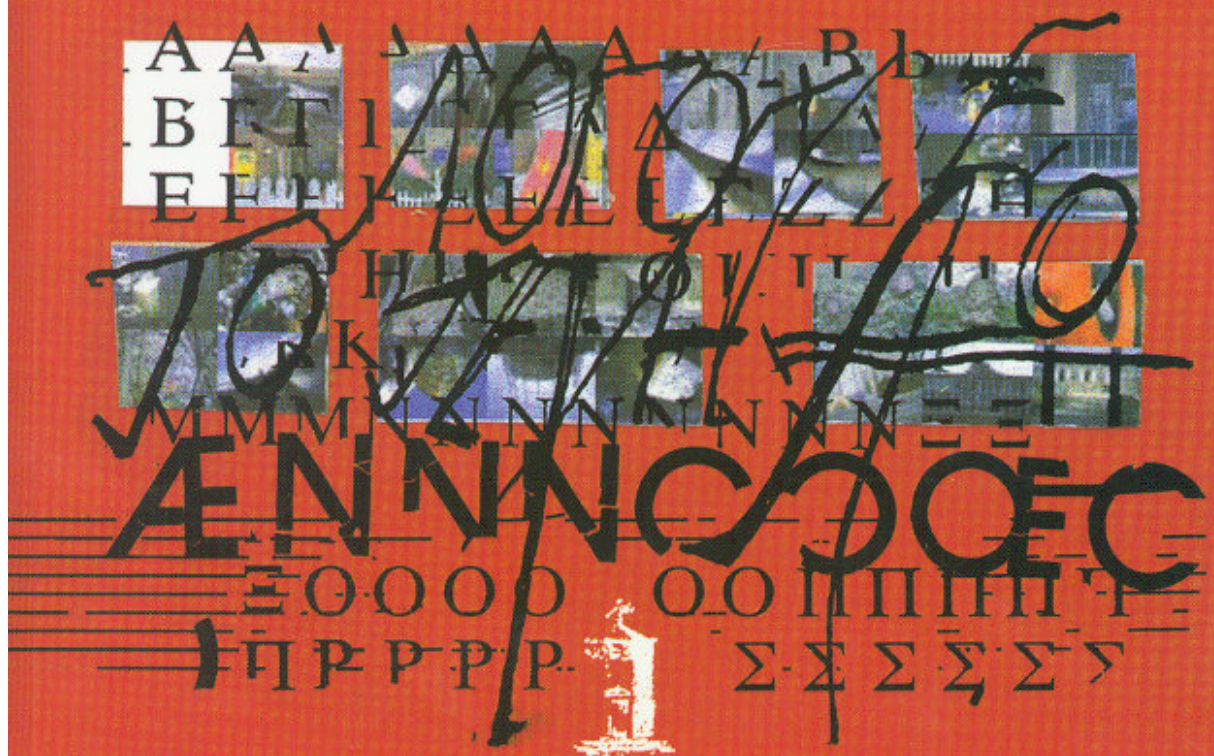

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Επιμέλεια: Γεώργιος Ι. Σπανός - Ευαγγελία Φρυδάκη

ΙΔΡΥΜΑ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ-ΧΟΡΝ
Αθήνα 2001

«Με τη διδακτική ματιά μας προσανατολισμένη στην επικοινωνιακή προσέγγιση της Γλώσσας δεν αποκλείουμε από τις διδακτικές δραστηριότητες κανένα είδος κειμένου που υπηρετεί τις αναρίθμητες επικοινωνιακές περιστάσεις, στις οποίες εμπλέκεται ο κοινωνικός άνθρωπος. Προέχει, επομένως, να επιλεγούν τα κατάλληλα κείμενα που θα συμβάλουν στο να καταστεί η σχολική τάξη επικοινωνιακό εργαστήριο. Ανάμεσα σ' αυτά μπορούν να συμπεριληφθούν και λογοτεχνικά κείμενα.

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι εξισώνουμε τη διδασκαλία της λογοτεχνίας με τη διδασκαλία της γλώσσας. Το μάθημα της λογοτεχνίας έχει την αυτονομία του και είναι εκεί για να αξιοποιηθεί αυτοτελώς. Η επικοινωνιακή όμως λειτουργικότητά της επιβάλλει να έχει την παρουσία της και στην οργάνωση των διδακτικών δραστηριοτήτων που πραγματώνουν την επικοινωνιακή προσέγγιση της γλώσσας. Άλλωστε είναι στοιχείο της αποστολής του σχολείου το να εφευρίσκει τους τρόπους και τα μέσα με τα οποία θα διευρύνεται η λειτουργική δυναμική της γλώσσας των μαθητών, για να συμμετέχουν αποτελεσματικά και παράλληλα να ελέγχουν τις πολυποίκιλες-άπειρες, λειτουργικά διαφοροποιημένες, γλωσσικές μορφές που η κοινωνία χρησιμοποιεί».

Πίνακας Περιεχομένων

Γεώργιος Ι. Σπανός

*Επικοινωνιακή-κειμενοκεντρική προσέγγιση της Γλώσσας και
διδασκτική αξιοποίηση λογοτεχνικού κειμένου.*

183

Κατερίνα Σκιά

*Η αποτελεσματικότητα της επικοινωνιακής προσέγγισης
στην παραγωγή γραπτού λόγου.*

227

Ελένη Κατσαρού

*Η αξιολόγηση του μαθητή στο μάθημα
της Νεοελληνικής Γλώσσας.*

249

Αθανάσιος Μιχάλης

*Η ευρωπαϊκή κουλτούρα μέσα
από τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.*

291

Σπύρος Παπασπύρου

*Γλωσσική πολιτική στην Ελλάδα με αφετηρία
τη γλωσσική μεταρρύθμιση. 1976-2000.*

317

Αντώνιος Δανασσής-Αφεντάκης, Αθανάσιος Μιχάλης,

Κωνσταντίνος Μυλωνάς, Γεώργιος Ι. Σπανός,

Μαρία-Ζωή Φαντοπούλου

Το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας των μαθητών του Λυκείου.

375

Αντώνιος Δανασσης-Αφεντάκης

Καθηγητής

Αθανάσιος Μιχάλης

Διδάκτορας

Κωνσταντίνος Μυλωνάς

Λέκτορας

Γεώργιος Ι. Σπανός

Επίκουρος Καθηγητής

Μαρία-Ζωή Φουντοπούλου

Λέκτορας

*Η γλώσσα δεν εξεικονίζει μόνον και δεν αντανακλά
τη ζωή με τους αγώνες, αλλά στην ουσία
είναι η ίδια ζωή και αγώνας. Η γλώσσα, είπαν, δεν αποτελεί μόνον
την αντανάκλαση ή το ίχνος των αγώνων,
αλλά τους συγκροτεί κιόλας. Είναι η γλώσσα δράση και ενέργεια,
αφού τέτοια είναι και η ζωή που τη γεννάει και τη θρέφει.
Αγωνιζόμαστε με τη γλώσσα.*

*Προγράμματα Σπουδών Α΄ Βάθμιας και Β΄ Βάθμιας Εκπαίδευσης,
Αθήνα 1999*

12.

Το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας των μαθητών του Λυκείου

1. Εισαγωγικά

Το αντικείμενο της έρευνας αποτελεί τόσο για τον εκπαιδευτικό όσο και για τον κοινωνικό χώρο θέμα πρώτης προτεραιότητας¹. Το γλωσσικό μάθημα βρίσκεται στο κέντρο του Αναλυτικού Προγράμματος, τόσο από άποψη διαθέσιμου χρόνου όσο και από άποψη ενδιαφέροντος, και στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Παράλληλα από κοινωνική άποψη η κατάκτηση της μητρικής γλώσσας και η γλωσσική ικανότητα-ετοιμότητα των παιδιών και των εφήβων αποτελεί μέλημα που συνδέεται με τον αυτοπροσδιορισμό του κοινωνικού συνόλου ως φορέα πολιτισμού και εκφραστή μιας αξιωμένης ιστορικά ταυτότητας².

Αυτές οι σκέψεις φέρνουν στο προσκήνιο τη σημασία της διαδικασίας που αφορά στην ποιότητα της μάθησης-κατάκτησης της μητρικής γλώσσας. Παράλληλα υποδεικνύουν την εκδήλωση συνεχούς επιστημο-

1. Η παρούσα εργασία αποτελεί προδημοσίευση από την ολοκληρωμένη ερευνητική εργασία που θα δημοσιευτεί σύντομα. Η έρευνα έγινε με έγκριση και χρηματοδότηση της επιτροπής ερευνών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Άρχισε το Σεπτέμβριο του 1997 και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2000. Θέμα της ήταν «*Η γλωσσική επάρκεια των μαθητών του Λυκείου*».

2. Μπαμπινιώτης Γ., *Η Γλώσσα ως αξία*, Gutenberg, Αθήνα 1994, σ. 245.

νικού ενδιαφέροντος για τη διαμόρφωση εκείνων των συνθηκών που θα επιτρέπουν να λειτουργεί συνεχώς η ανατροφοδότηση ανάμεσα στην εκπαίδευση και στην κοινωνία. Επιδίωξη είναι μέσω της μητρικής γλώσσας και του τρόπου και του βαθμού κατάκτησής της να βελτιώνεται η εκπαίδευση, να συνεχίζεται και να ανανεώνεται η κοινωνία ως δημιουργός πολιτισμού³.

Το αίτημα για συνεχή ανατροφοδότηση υπηρετείται από τη συστηματική έρευνα. Και η αναληφθείσα ερευνητική προσπάθεια δεν περιορίζεται στην αξιολόγηση του Αναλυτικού Προγράμματος του Λυκείου ή του Γυμνασίου. Θέτει υπό κρίση την αποτελεσματικότητα όλων των εκπαιδευτικών λειτουργιών⁴ όπως είναι: η μέθοδος διδασκαλίας, το σχολικό εγχειρίδιο, η κοινωνική συμβολή, το αναλυτικό πρόγραμμα, η κατάρτιση των εκπαιδευτικών, τα οποία, με το δικό τους τρόπο, επηρεάζουν τη μορφή και το επίπεδο των αποφοίτων του Λυκείου ή του Γυμνασίου στη χρήση της μητρικής γλώσσας.

Ο βασικός αυτός προβληματισμός, ενισχυμένος από κοινωνικά, εκπαιδευτικά, γλωσσολογικά και ψυχολογικά κίνητρα⁵, ώθησε την ερευνητική ομάδα στην αναζήτηση του ερευνητικού εργαλείου, με το οποίο θα διεξαγόταν συστηματική έρευνα για τη διαπίστωση του επιπέδου γλωσσικής επάρκειας των μαθητών.

Καταλήξαμε σε συγκεκριμένο ερευνητικό εργαλείο – κριτήριο-θεματολόγιο – αφού συζητήσαμε επί μακρόν με πολλούς συναδέλφους φιλόλογους, οι οποίοι διδάσκουν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, τα εξής θέματα:

- α) την επιστημονική εγκυρότητα των περιεχομένων των Αναλυτικών Προγραμμάτων που ίσχυαν μετά το 1976 για τη διδασκαλία της Γλώσσας,
- β) τη λειτουργικότητα (με κριτήρια γλωσσολογικά, κοινωνιολογικά, ψυχολογικά) των σχολικών εγχειριδίων που διδάχθηκαν,

3. Kramsch Cl., *Language and Culture*, Oxford University Press 1998, σ. 3.

4. Ingenkamp K., *Παιδαγωγική Διαγνωστική*, μεταφρ. Αχ. Γ. Καψάλη, Εκδ. Εγνατία, Θεσ/νίκη 1980, σ. 189.

5. Ξωχέλλης Π.Δ., Κελπανίδης Μ., Τερζής Ν., Καψάλης Α., Χοντολίδου Ε. και Δαρά Β., Αξιολόγηση του προγράμματος γλωσσικής διδασκαλίας στο Γυμνάσιο: ερευνητικά δεδομένα, *Φιλολογος* τ. 67, 1992, σσ. 5-29.

6. Κασσωτάκης Μ., Η αξιολόγηση των μαθητών: Ένα χρόνιο πρόβλημα της ελληνικής εκπαίδευσης, στο Καζαμιάς Α.– Κασσωτάκης Μ., Επιμ. *Ελληνική Εκπαίδευση: Προοπτικές Ανασύνγκρότησης και Εκσυγχρονισμού*, Εκδ. Σείριος, Αθήνα 1995, σσ. 417-444.

- γ) την αποτελεσματικότητα των μεθόδων που υιοθετήθηκαν για τη διδασκαλία της Γλώσσας,
- δ) τη σχέση των ενδοσχολικών και Πανελλήνιων εξετάσεων με τους σκοπούς και στόχους της οργάνωσης και διδασκαλίας του μαθήματος της Γλώσσας⁶,
- ε) τη σημασία της πολύ σημαντικής, από κοινωνική άποψη, απόφασης για την εννιάχρονη υποχρεωτική Εκπαίδευση⁷ και τη σχέση αυτής της πραγματικότητας με την ποιότητα των σπουδών του Λυκείου,
- στ) το βαθμό συνάφειας του σκοποθετικού πλαισίου λειτουργίας του Λυκείου με τα τεκταινόμενα στο Λύκειο (δέσμες, κύρος μαθημάτων κορμού κ.τ.λ.).

2. Η επιλογή του γεωγραφικού χώρου

Ο Νομός Ευβοίας αποτέλεσε τη γεωγραφική περιοχή που προκρίθηκε για τη διεξαγωγή της έρευνας. Ως κριτήριο επιλογής τέθηκε η αντιπροσωπευτικότητα⁸ του γεωγραφικού χώρου που εξασφαλίζει την ερευνητική εγκυρότητα.

Η γεωγραφική θέση και φύση του Νομού Ευβοίας απηχεί, τηρουμένων των αναλογιών, όλη τη γεωφυσική φυσιογνωμία της Ελλάδος. Είναι συγχρόνως χώρος ηπειρωτικός και νησιωτικός. Η γέφυρα του πορθμού του Ευρίπου λειτουργεί ως αποδεικτικό και λειτουργικό στοιχείο αυτής της διπλής υπόστασης που συνιστά και το βασικό χαρακτηριστικό του ευρύτερου ελληνικού χώρου, της ελληνικής χερσονήσου.

Αλλά και από κοινωνική άποψη ο Νομός Ευβοίας παρέχει την, πολύ σημαντική για την έρευνα, δυνατότητα να έχουμε έναν πληθυσμό που μπορεί να απηχεί σε μεγάλο ποσοστό τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού ο οποίος κατοικεί την Ελληνική Χερσόνησο. Η γειτνίαση με την πρωτεύουσα της Ελλάδας και η απορρέουσα από αυτήν αξιοποίηση των λιμανιών και των φυσικών χαρακτηριστικών του Νομού δίνουν στο Νομό Ευβοίας, από κοινωνική άποψη, το χαρακτήρα του αντιπροσωπευτικού χώρου. Μεγάλες πόλεις και μικρά, ευνοημένα από τη φύση – άλ-

7. Τερζής Ν.Π., *Το Γυμνάσιο ως βαθμίδα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης*, Εκδ. Αδελφών Κυριακίδη, Θεσ/νίκη 1988, σ. 36.

8. Βάμβουκας Μ.Ι., *Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία*, Εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1988, σ. 155.

λοτε πλούσια και τώρα λόγω της αστυφιλίας φτωχά και γηρασμένα – χωριά δίνουν το επαγγελματικό και οικονομικό στίγμα των κατοίκων. Τα γνωρίσματα αυτά συνιστούν, αναλογικά, χαρακτηριστικά του ευρύτερου κοινωνικού ιστού της Ελλάδας.

Η γεωφυσική σύσταση του Νομού Ευβοίας και η ανάλογη μ' αυτή κοινωνική-οικονομική κατάσταση συνοδεύεται από μία εκπαιδευτική πραγματικότητα που εξασφαλίζει το κριτήριο της αντιπροσωπευτικότητας στην έρευνά μας. Πιο συγκεκριμένα, λειτουργούν στο Νομό Ευβοίας 24 Λύκεια. Ο κύριος όγκος τους έχει από 100 έως 250 μαθητές ανά Λύκειο· επτά από αυτά έχουν μεγάλο αριθμό μαθητών (πολύ πάνω από 300), και σε έξι Λύκεια ο αριθμός των μαθητών κυμαίνεται από 30 έως 90. Τα μεγάλα από άποψη αριθμού μαθητών και εκπαιδευτικών Λύκεια λειτουργούν στα αστικά κέντρα και στις βιομηχανικές περιοχές, ενώ τα μικρά και συνεχώς συρρικνούμενα Λύκεια λειτουργούν στις ορεινές και ημιαστικές περιοχές.

Εκτός των ανωτέρω παραμέτρων, την καταλληλότητα του Νομού Ευβοίας ως ερευνητέου εκπαιδευτικού χώρου για τη διαπίστωση του βαθμού γλωσσικής επάρκειας ενίσχυσαν και οι εξής παράμετροι που έχουν το δικό τους βάρος:

- α.** η καταγωγή ενός μέλους της ερευνητικής ομάδας από την Εύβοια, όπου και υπηρέτησε ως φιλόλογος καθηγητής και γνωρίζει απαραίτητα για την έρευνα πρόσωπα και πράγματα⁹,
- β.** η δυνατότητα εύκολης πρόσβασης λόγω απόστασης του Νομού από την έδρα του Πανεπιστημίου Αθηνών επέτρεψε τον καλύτερο προγραμματισμό των επισκέψεων στα Λύκεια για τη διεξαγωγή της έρευνας. Και στις δύο φάσεις, για παράδειγμα, επισκεφθήκαμε τα Λύκεια μέσα στο ίδιο χρονικό σημείο (Νοέμβριος ή Φεβρουάριος). Διαθέσαμε τους ίδιους σχεδόν συνεργάτες-ερευνητές¹⁰ και διανυκτερεύσαμε στις έδρες των Λυκείων, όπου οι συνθήκες το απαιτούσαν, για να μη δημιουργήσουμε προβλήματα στη λειτουργία των Λυκείων και για να

9. Μυλωνάς Θ.Ν., *Η αναπαραγωγή των κοινωνικών τάξεων μέσα από τους σχολικούς μηχανισμούς*, Gutenberg, Β' έκδοση, Αθήνα 1999, σ. 120.

10. Αρχοντιώτης Αθανάσιος, Γκάτζος Παύλος, Ιωαννίδη Βασιλική, Καλούση Κωνσταντίνα, Κατσαμάγκου Μαίρη, Κονδυλάκη Σοφία, Κορρέ Ειρήνη, Κρουσταλάκης Σπυρίδων, Λουκέρης Διονύσιος, Νάκη Στυλιανή, Παντίδος Παναγιώτης, Πάνος Δημήτριος, Παπασπύρου Σπυρίδων, Πετσιμέρη Ειρήνη, Σιδηροπούλου Μαρία-Αννα, Τσέλιος Ιωάννης.

Το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας των μαθητών του Λυκείου.

διαφυλάξουμε την ατμόσφαιρα αμοιβαιότητας και φιλίας, που αναπτύχθηκε με το διδακτικό προσωπικό των Λυκείων και τους μαθητές. Μαζί με όλα αυτά την αντιπροσωπευτικότητα του Νομού Ευβοίας ενισχύουν δύο στατιστικά μεγέθη:

- α) ο μέσος όρος των επιτυχόντων κατά τα τέσσερα τελευταία ακαδημαϊκά έτη στις Πανελλήνιες εξετάσεις των προερχομένων από το Νομό Ευβοίας προσεγγίζει πολύ το μέσο όρο επιτυχόντων σε πανελλήνιο επίπεδο,
- β) ο μέσος όρος της μείωσης του αριθμού των μαθητών των Λυκείων του Νομού Ευβοίας κατά τα τελευταία έτη βρίσκεται πολύ κοντά στο μέσο όρο μείωσης του αριθμού των μαθητών των Λυκείων σε πανελλήνιο επίπεδο.

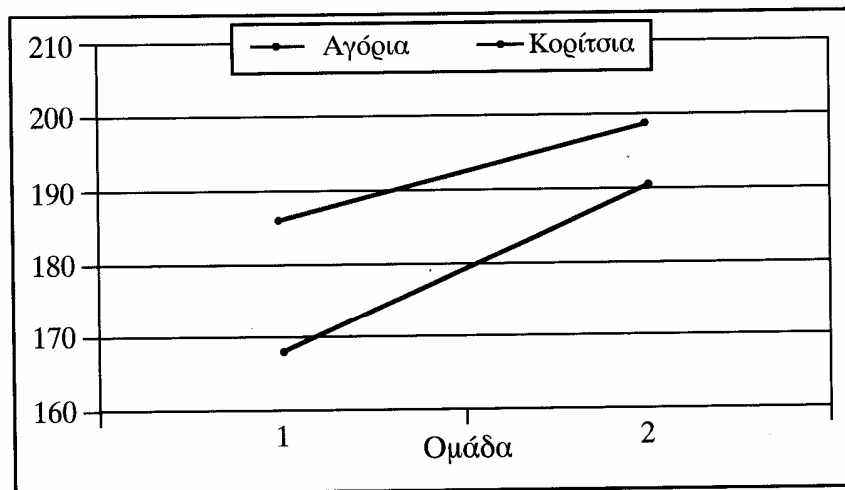
3. Διεξαγωγή της έρευνας και ερευνητική εγκυρότητα.

Η έρευνα περιέλαβε δύο σχολικά έτη και έτσι πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις. Κατά την *πρώτη φάση* συμπλήρωσαν το test των γλωσσικών ασκήσεων **890 μαθητές**, που κατά το σχολικό έτος 1997-98 φοιτούσαν στη Γ' τάξη Λυκείου και ήσαν *οι τελευταίοι που στο Γυμνάσιο διδάχθηκαν τα Αρχαία Ελληνικά μόνο από μετάφραση*. Η δεύτερη φάση διεξήχθη κατά το σχολικό έτος 1999-2000. Και στη φάση αυτή κλήθηκαν να συμπληρώσουν το ίδιο test γλωσσικών ασκήσεων 800 μαθητές της Γ' τάξης Λυκείου, οι οποίοι, όμως, *είχαν στο Γυμνάσιο διδαχθεί τα Αρχαία Ελληνικά σύμφωνα με την αλλαγή του 1993-1994*.

Είχε προγραμματιστεί¹¹ η διεξαγωγή της δεύτερης φάσης κατά το σχολικό έτος 1998-1999, οπότε θα συμπλήρωναν το test οι μαθητές που πρώτοι διδάχθηκαν στο Γυμνάσιο την «Ελληνική Γλώσσα, Κείμενα Αρχαία, Βυζαντινά και Λόγια». Δεν πραγματοποιήθηκε, όμως, η έρευνα κατά το σχολικό έτος 1998-1999, διότι οι συνθήκες λειτουργίας των Λυκείων λόγω της αντίδρασης μαθητών-εκπαιδευτικών στη μεταρρύθμιση (ΥΠ.Ε.Π.Θ. Γεράσιμος Αρσένης) δεν ευνοούσαν την ομαλή διεξαγωγή της και δεν κατοχύρωναν την εγκυρότητα. Το εμπόδιο αυτό τελικά απέβη υπέρ της εγκυρότητας της έρευνας, αφού οι μαθητές της Γ' τάξης Λυ-

11. Orna E. – Stevens G., *Οργάνωση των Πληροφοριών στην Έρευνα*, Μεταφρ. Κ. Κωστίου, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998, σ. 89.

μαθητών (1998 και 2000). Οι διπαραγοντικές αναλύσεις διακύμανσης⁴⁰ ανέδειξαν ενδιαφέροντα αποτελέσματα: σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις σύγκρισης τα κορίτσια υπερτερούν των αγοριών στη γλωσσική επάρκεια και στην ομάδα μαθητών του 1998 και στην ομάδα μαθητών του 2000. Όμως, η υπεροχή των κοριτσιών δεν είναι το ίδιο έντονη στην ομάδα μαθητών του 2000 με την υπεροχή στην ομάδα μαθητών του 1998, δηλαδή η διαφορά κοριτσιών και αγοριών στη γλωσσική επάρκεια φαίνεται να μειώνεται στη δεύτερη ομάδα μαθητών (2000). Στο ακόλουθο Σχήμα παρουσιάζονται οι μέσοι όροι για το συνολικό δείκτη γλωσσικής επάρκειας κατά φύλο και κατά ομάδα μαθητών.

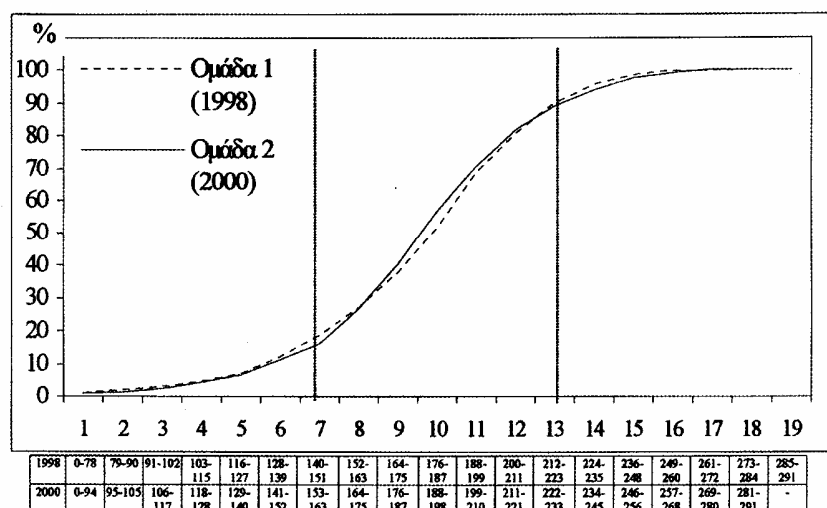

Για τη σύγκριση των αντίστοιχων μέσων όρων, $F_{1, 1653} = 8,993$, $p < 0,01$. Η στατιστικά σημαντική αυτή διαφορά τονίζει την εντονότερη διαφορά των αγοριών της πρώτης ομάδας μαθητών και των αγοριών της δεύτερης ομάδας μαθητών, εύρημα το οποίο επαναλαμβάνεται για τους περισσότερους επιμέρους δείκτες γλωσσικής επάρκειας και το οποίο είναι ενδεικτικό της μικρής αλλά ουσιαστικής επίδρασης των διαφορετικών διδακτικών συνθηκών μεταξύ πρώτης και δεύτερης ομάδας.

Η δεύτερη φάση της στατιστικής ανάλυσης περιλάμβανε μια περισσότερο περιγραφική στατιστική προσέγγιση, καθώς ο στόχος ήταν να

40. Παρασκευόπουλος, Ι.Ν. (1990). *Στατιστική εφαρμοσμένη στις επιστήμες της συμπεριφοράς*, Τόμος Β'. Αθήνα

παρουσιαστούν κατά το δυνατόν πιστότερα οι δείκτες γλωσσικής επάρκειας μετά από τη μετατροπή τους σε δευτερογενείς κλίμακες⁴¹ και μετά τον ψυχομετρικό έλεγχο τους με βάση τη θεωρία του υπολογισμού των χαρακτηριστικών (latent trait theory)⁴². Με βάση τον ψυχομετρικό έλεγχο προέκυψε ότι η διαφοροποιητική ισχύς των ερωτημάτων⁴³ γλωσσικής επάρκειας ήταν αρκετή, ώστε να δικαιολογεί τη μετατροπή σε δευτερογενή κλίμακα z-τιμών και περαιτέρω σε δευτερογενή κλίμακα με μέσον όρο το 10 και τυπική απόκλιση 3 (min. = 1, max. = 19)⁴⁴. Στο ακόλουθο σχήμα παρουσιάζονται οι κατανομές σχετικής αθροιστικής συχνότητας (cumulative distribution functions)⁴⁵ και για την ομάδα μαθητών του 1998 και για την ομάδα μαθητών του 2000 ως προς το συνολικό δείκτη γλωσσικής επάρκειας.

41. Παρασκευόπουλος, Ι.Ν. (1990). *Στατιστική εφαρμοσμένη στις επιστήμες της συμπεριφοράς*, Τόμος Α'. Αθήνα
42. Αλεξόπουλος, Δ.Σ. (1998). *Ψυχομετρία: Σχεδιασμός τεστ και ανάλυση ερωτήσεων*. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
43. Henning, G. (1987). *A guide to language testing: Development-Evaluation-Research*. USA: Newbury House Publishers.
44. Για την έννοια και τη χρησιμότητα της δευτερογενούς κλίμακας με μέσον όρο 10 και τυπική απόκλιση 3 βλ. *Ελληνικό WISC-III: Wechsler Κλίμακες Νοημοσύνης για Παιδιά*, 1997. Οδηγός Εξεταστή, Υπεύθυνοι Ελληνικής Έκδοσης, Γεώργιος Δ.Δ., Παρασκευόπουλος Ι.Ν., Μπεξεβέγκης Η.Γ., Γιαννίτσας Ν.Δ.. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
45. Kline P. (1993). *The Handbook of Psychological Testing*. London, Routledge.

Οι ανωτέρω κατανομές –με βάση και τη θεωρία του υπολογισμού των χαρακτηριστικών– δεν αναδεικνύουν ιδιαίτερα υψηλή διαφοροποίηση στο ανώτερο και στο κατώτερο άκρο γλωσσικής επάρκειας (1 έως 4 και 16 έως 19, αντίστοιχα): κάποιες διαφοροποιήσεις παρατηρούνται εκατέρωθεν του μέσου όρου (για τους τυπικούς βαθμούς 5-15), στοιχείο που δηλώνει ότι οι μαθητές της δεύτερης ομάδας (2000) απάντησαν ευκολότερα στις ερωτήσεις.

Με βάση τις μετατροπές των πρωτογενών τιμών, καταρτίστηκαν πίνακες τυπικών βαθμών, μέσω των οποίων μία οποιαδήποτε νέα μέτρηση για κάποιον μαθητή ή κάποια μαθήτρια της Γ' Λυκείου ανά την Ελλάδα μπορεί να συγκριθεί με τις μετρήσεις της στάθμησης του τεστ για τον πληθυσμό των μαθητών της Γ' Λυκείου στο νομό Ευβοίας. Υπολογίστηκαν δύο πίνακες τυπικών βαθμών (T.B.), οι οποίοι και παρατίθενται αμέσως παρακάτω. Οι πίνακες αυτοί (ιδέ στην επόμενη σελίδα) διαφέρουν ελαφρώς ως προς τις αντιστοιχίες των τιμών καθώς για την πρώτη ομάδα μαθητών (1998) το ίδιο σύνολο μορίων τούς κατατάσσει –σχετικά με την επίδοση των άλλων μαθητών της ίδιας ομάδας– σε λίγο ανώτερη βαθμίδα επίδοσης από ό,τι το αντίστοιχο σύνολο για τη δεύτερη ομάδα (2000) λόγω του ότι η επίδοση της δεύτερης ομάδας ήταν λίγο καλύτερη. Η βαθμολογία για το Α' μέρος (σε πρωτογενείς τιμές) μπορούσε να ανέρχεται σε 156 μόρια, για το Β' μέρος σε 135 μόρια, συνολικά σε 291 μόρια για κάθε μαθητή και μαθήτρια.

Δεν κρίνουμε σωστό να προχωρήσουμε σε περισσότερες συσχετίσεις και ερμηνεία των ευρημάτων. Κάτι τέτοιο απαιτεί παρουσίαση ιδιαίτερων πλευρών της έρευνας. Αυτό δεν μπορεί να γίνει παρά στην ολοκληρωμένη παρουσίαση των αποτελεσμάτων του ερευνητικού προγράμματος, που ελπίζουμε, συν Θεού, να μην καθυστερήσει.

Αντώνιος Δανασσης-Αφεντάκης, Αθανάσιος Μιχάλης, Κωνσταντίνος Μυλωνάς, Γεώργιος Ι. Σπανός, Μαρία-Ζωή Φαντοπούλου

1998

T.B.	A' μέρος	B' μέρος	Συνολικός δείκτης Γλωσσικής Επάρκειας
1	0-54	0-7	0-78
2	55-60	8-15	79-90
3	61-66	16-23	91-102
4	67-72	24-31	103-115
5	73-78	32-39	116-127
6	79-84	40-47	128-139
7	85-90	48-56	140-151
8	91-96	57-64	152-163
9	97-102	65-72	164-175
10	103-108	73-80	176-187
11	109-114	81-88	188-199
12	115-120	89-96	200-211
13	121-126	97-104	212-223
14	127-132	105-113	224-235
15	133-138	114-121	236-248
16	139-144	122-129	249-260
17	145-150	130-135	261-272
18	151-155	-	273-284
19	156	-	285-291

2000

T.B.	A' μέρος	B' μέρος	Συνολικός δείκτης Γλωσσικής Επάρκειας
1	0-55	0-21	0-94
2	56-62	22-29	95-105
3	63-68	22-29	106-117
4	69-74	30-36	118-128
5	75-80	37-43	129-140
6	81-87	44-51	141-152
7	88-93	52-58	153-163
8	94-99	59-65	164-175
9	100-105	66-73	176-187
10	106-110	74-80	188-198
11	111-119	81-87	199-210
12	119-124	88-95	211-221
13	125-130	96-102	222-233
14	131-136	103-109	234-245
15	137-142	110-116	246-256
16	143-149	117-124	257-268
17	150-155	125-131	269-280
18	156	132-135	281-291
19	-	-	-